

vegtilsynet

2014

Årsrapport

Riksveg 580. Flylassvegen. Foto: Geir Brekke

 vegtilsynet

Voss, 14.01.2015

Trude Tronerud Andersen

direktør

E6. Rosten mellom Sel og Dovre. Foto: Niklas Eriksson

Innhold

Vegtilsynsdirektørens beretning	7
Om Vegtilsynet og hovedtall	9
Årets aktiviteter og resultater	12
Tilsynsaktiviteter	12
Aktiv pådriver	12
<i>Informere om Vegtilsynets ansvarsområde</i>	22
<i>Foreslå endringer i regelverk</i>	22
<i>Internasjonalt arbeid</i>	23
<i>FoU-virksomhet</i>	23
Evalueringer og brukerundersøkelser	24
Styring og kontroll	25
Administrative forhold	26
Årsregnskap	28
Vedlegg 1: Tilrådninger i avgitte tilsynsrapporter for 2014	30

*Bygging av ny E6 ved Hjemmeluft i Alta.
Foto: Anne Sofie Nielsen*

Vegtilsynsdirektørens beretning

Hovedmålet for Vegtilsynets virksomhet i 2014 har vært å føre tilsyn med at krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen overholdes, med vekt på hvordan Statens vegvesen arbeider for å sikre at krav overholdes.

Vegtilsynet har publisert seks tilsynsrapporter i 2014. Tilsynssakene har omhandlet tema som sikker arbeidsvarsling, ivaretagelse av myke trafikanter i reguleringsplanfasen, robusthet i veginfrastrukturen ved klimaendringer, kvalitetssikring ved dekkelegging, fravik fra normaler og implementering av vegsikkerhets- og tunnelsikkerhetsforskriften.

Vegtilsynet har lagt vekt på tilsyn innenfor de områdene, og utfordringene knyttet til robusthet og trafiksikkerhet i veginfrastrukturen, som trekkes fram i Nasjonal Transportplan og tilhørende underdokument.

For å kunne løse de oppgavene som er tillagt Vegtilsynet, må tilsynet holde en vegfaglig og tilsynsmetodisk høy standard. Utvikling av kompetanse og erfaringsdeling med andre tilsyn har derfor vært høyt prioritert i 2014. Vegtilsynet har, sammen med SINTEF, Statens Helsetilsyn og Universitet i Stavanger, utviklet en metodikk for evaluering av effekt av Vegtilsynets virksomhet. Metoden vil tas i bruk i 2015, og skal bidra til videre forbedring av tilsynets arbeid.

I 2014 har Vegtilsynet vært bemannet med to tilsynslag, der hvert lag består av en revisjonsleder, en vegfaglig rådgiver og en jurist. Vegtilsynet er nå bemannet i henhold til rammene som er gitt gjennom St.prp. 1S 2011–2012.

Risikoanalysen for året viste at utfordringene for Vegtilsynet var knyttet til kompetanse og kvalitet, samt at tilsynet er liten av størrelse og dermed en sårbar organisasjon. Det har i 2014 vært gjort flere tiltak innen kompetanseheving og kvalitetssikring for å håndtere denne risikoen. En annen utfordring var å ha legitimitet overfor tilsynspart, interessenter og allmennheten. Vegtilsynet har dette året brukt mye tid til å håndtere risikoen ved å informere Statens vegvesen og interessenter om våre oppgaver, arbeidsmåter og resultat.

2014 har vært et innholdsrikt og lærerikt år for Vegtilsynet.

Arbeidsvarsling. Foto: Knut Opeide

Om Vegtilsynet og hovedtall

Vegtilsynet er Samferdselsdepartementet sin fagenhet som skal kontrollere og føre tilsyn med Statens vegvesen sin virksomhet knyttet til riksveginfrastrukturen. Vegtilsynet skal føre tilsyn med at Statens vegvesen har og bruker tilstrekkelige og effektive styringssystemer for å ivareta sikkerheten i veginfrastrukturen. Tilsynet skal arbeide for at Statens vegvesen sin virksomhet blir utøvd på en sikker og formålstjenlig måte til det beste for trafikantene på vegen.

Vegtilsynet skal også foreslå endringer i regelverket, ta initiativ til FoU-arbeid, samt delta i internasjonalt arbeid.

Samferdselsdepartementet har for 2014 satt følgende hovedmål for Vegtilsynet:

Hovedmålet med Vegtilsynets virksomhet i 2014 vil være å føre tilsyn med at krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen er ivaretatt av Statens vegvesen.

For å nå hovedmålet skal Vegtilsynet i 2014:

- arbeide for at Statens vegvesens virksomhet blir utøvd på en sikker og formålstjenlig måte til det beste for trafikantene på vegen
- være en aktiv pådriver for et sikkert og formålstjenlig vegnett i tråd med det overordnede målet for transportpolitikken

Vegtilsynet har utarbeidet strategier, mål, måleindikatorer og årlige aktivitetsplaner for å sikre at hovedmålet blir nådd.

Tilknytningsform og organisasjonsstruktur

Vegtilsynet er direkte underlagt vegdirektøren, med et organisatorisk og styringsmessig skille til Statens vegvesen.

Vegtilsynet er organisert i fagområdene veg, tilsyn, juridisk og kommunikasjon. Vegtilsynet får bistand fra Vegdirektoratet til støttefunksjoner som regnskap, anskaffelse, IT, arkivering og ved rekruttering. Vegtilsynet drifter selv egen webside og eget kvalitetssystem, samt utfører støtteoppgaver som utsendelse av post, innkjøp av rekvisita, håndtering av adgangssystem, ekstern rapportering med mer.

E39. Birkeland bru. Vest Agder. Foto: Kjell Wold

Oversikt over årlig disponibel bevilgning og antall årsverk for Vegtilsynet for 2012, 2013 og 2014:

	2012	2013	2014
Antall årsverk	6	9	9
Disponibel bevilgning	11 200 000	16 060 000	13 775 000

Årets aktiviteter og resultater

Målet for Vegtilsynet var ifølge tildelingsbrevet fra Samferdselsdepartementet å føre tilsyn med at krav om sikkerhet knyttet til riksveginfrastrukturen er ivarettatt av Statens vegvesen.

TILSYNSAKTIVITETER

For Vegtilsynet har målet for tilsynsvirksomheten, som nedfelt i *Strategidokumentet*, vært å føre tilsyn med en slik aktivitet at det fører til endringer hos vegeier og får positive konsekvenser for sikkerheten på vegene.

Vegtilsynet har gjennomført tilsynsvirksomheten i stor grad i tråd med tilsynsprogrammet for 2014. Bakgrunn for valg av tilsynsområder og tilsynssaker har vært:

- instruks for Vegtilsynet
- instruks for Statens vegvesen
- Tildelingsbrev for Statens vegvesen
- Nasjonal transportplan
- Statens vegvesen sitt handlingsprogram
- Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg
- ulykkesdata og rapporter fra Statens vegvesen
- rapporter fra Statens Havarikommisjon for transport, veg
- Riksrevisjonens rapporter om veg
- forskningsrapporter og utredninger om vegsektoren

For å utøve mest mulig effektivt tilsyn, prioriteres områder med høy risiko for svikt, og der konsekvensen for svikt kan være alvorlige. Dette kan være områder der det er rapportert mange hendelser, feil eller der annen informasjon tilsier at regelverket ikke følges.

Det er et mål at alle regionene får regelmessig tilsynsbesøk.

Tilsynsområdene som ble prioritert i 2014

Overordnet sikkerhetsstyring

Statens vegvesens skal, ifølge instruksene, ha et effektivt og formålstjenlig styrings-system. Tilsyn ville undersøke om føringer og retningslinjer blir implementert for å

sørge for at krav blir oppfylt i Regionene, og om eksternt regelverk er implementert i styringssystemet til Statens vegvesen. Saker retter seg mot Vegdirektoratet og det ansvaret direktoratet har som myndighet, fagorgan, eier og sektoransvarlig.

I 2014 er det gjennomført en tilsynssak knyttet til overordnet sikkerhetsstyring:
2014/01: Implementering av vegsikkerhetsforskrifta og tunnelsikkerhetsforskrifta

Sikkerhetsstyring ved gjennomføring av prosjekt

Vegtilsynet ville undersøke om system og praksis for å gjennomføre risikovurderinger og kvalitetskontroller er i samsvar med krav. I 2014 ble det lagt vekt på føre tilsyn med system og praksis for kvalitetssikring i reguleringsplanfasen, samt bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser i reguleringsplanfasen.

I 2014 ble det offentliggjort tre tilsynsrapporter under dette tilsynsområdet:

2013/03: Ivaretaking av mjuke trafkantlar i reguleringsplanfasen

2013/05: Handtering av risiko for værrelaterte hendingar i veginfrastrukturen ved planlegging av vegprosjekt

2014/04: Avviks- og fråviksbehandling i reguleringsplanar

Sikkerhetsforvaltning av eksisterende veg

Statens vegvesen skal ha oversikt over tilstand og risiko på veger i bruk. Vegtilsynet ville undersøke om styring og oppfølging av driftskontrakter er i samsvar med krav. System for styring og oppfølging, samt praksis står sentralt i disse tilsynssakene.

2013/04: Håndtering av sikkerhetskritiske forhold i forbindelse med vegdekkeprosjekter.

2014/02: Styring og oppfølging av driftskontraktar

2014/03: Arbeidsvarsling – varsling og sikring av arbeid på og ved veg

*Bygging av rasvoller. Riksveg 609, Stordalsaurane
i Askvoll. Foto: Margot Åsebø*

Status for tilsynsvirksomheten i 2014:

Tittel	Varsel	Gjennomført	Utkast rapport	Endelig rapport	Lukket tilråding
Oppfølging av driftskontrakter – Vinterdrift, Region vest				2013	x
Ivaretaking av mjuke trafikantar i reguleringsplanfasen, Region midt			2013	x	x
Håndtering av sikkerhetskritiske forhold i forbindelse med vegdekkeprosjekter, Region sør	2013	x	x	x	
Handtering av risiko for værrelaterte hendingar i veginfrastrukturen ved planlegging av vegprosjekt, Region nord	2013	x	x	x	x
Implementering av veg- og tunnelsikkerhetsforskrifta, Vegdirektoratet	x	x	x	x	
Styring og oppfølging av driftskontraktar, Region øst	x	x	x		
Arbeidsvarsling – varsling og sikring av arbeid på og ved veg, Region vest	x	x	x	x	
Avviks- og fråviksbehandling i reguleringsplanar, Region midt	x	x	x	x	

Tabell 1 Status for tilsynsvirksomheten i 2014

Tabellen viser hvilke aktiviteter innenfor de ulike tilsynssakene som er gjennomført i 2014 (indikert med «x»). Tilsynssaker som ble påbegynt i 2013 er indikert med «2013».

Oppsummering av tilsynsvirksomhet i 2014

Tilsynsprogrammet har blitt utført i tråd med aktivitetsplan. Det er avgitt seks tilsynsrapporter i 2014. Tilsynssakene viser svakheter i etterlevelse av krav i Statens vegvesen, spesielt når det gjelder utarbeiding av styrende dokumenter og dokumentasjon av ulike former for risikoanalyser. Det er også funnet svakheter når det gjelder implementering av vegsikkerhetsforskriften og i en viss grad også tunnelseikkerhetsforskriften. Tilråkningene i tilsynssakene er vist i Vedlegg 1.

Tilsynssaker og funn

2013/03 Ivaretagelse av myke trafikanter i reguleringsplanfasen

Tilsynssaken tok for seg hvordan Statens vegvesen ivaretar myke trafikanter i reguleringsplanfasen, og gjaldt i hovedsak løsninger for syklende. Saken var avgrenset til 13 prosjekt på riksveg i Statens vegvesen, Region midt.

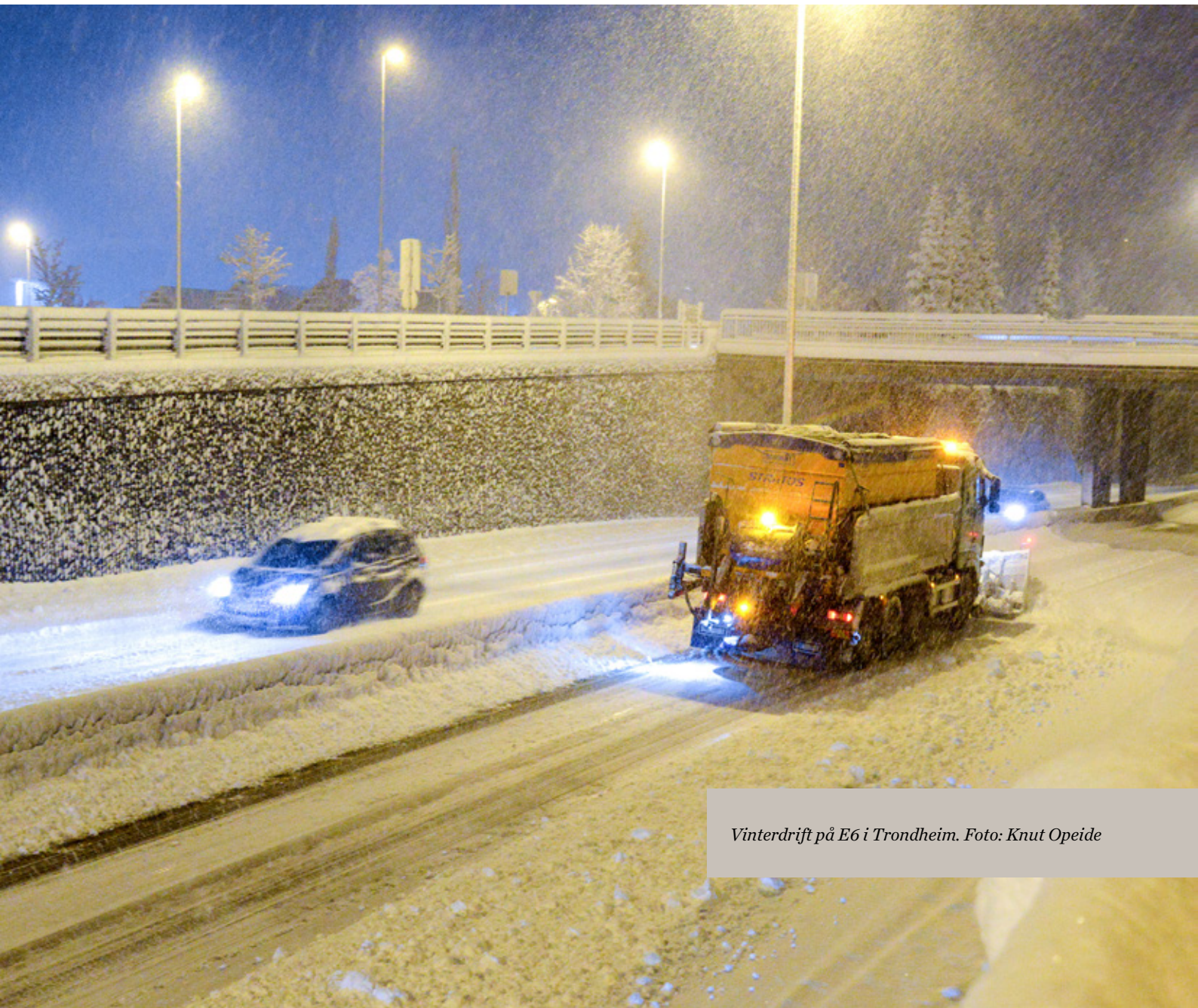
Tilsynet undersøkte om prosjektleder og prosjekteier har brukt styrende dokument som prosjektbestilling, prosjektstyrings- og kvalitetsplan som verktøy for å kvalitetssikre planprosessen, og dokumentere de valg som blir gjort. I tillegg har Vegtilsynet sett på i hvilken grad det er vurdert risiko, om sykkelkompetanse er involvert og om trafikksikkerhetsgjennomgang av reguleringsplan er utført.

Det ble funnet fire avvik og gjort fire observasjoner. Tilsynssaken viste at det for noen av prosjektene er mangler ved de styrende dokumentene både med hensyn til kvalitet og innhold. Noen av prosjektene mangler også sentrale styrende dokument.

Det kom fram at tilsynspart i liten grad kan dokumentere de risikovurderinger som ligger til grunn for valg av løsninger for syklende. Videre viste tilsynet at Vegsikkerhetsforskriften var lite kjent, og at syv av 11 planer hadde ikke ivaretatt krav om trafikksikkerhetsrevisjon av reguleringsplanen.

Konsekvensen ved manglende etterlevelse av kravene kan være at sluttproduktet, som her er vedtatt reguleringsplan, ikke har fått rett kvalitet for syklende med tanke på trafikksikkerhet. Dokumentgjennomgangen viste at planer som inneholder uheldige og trafikksikre løsninger for myke trafikanter er blitt godkjent.

Vinterdrift på E6 i Trondheim. Foto: Knut Opeide

2013/04 Håndtering av sikkerhetskritiske forhold i forbindelse med vegdekkeprosjekter

Tilsynssaken så på hvordan Statens vegvesen, Region sør har håndtert sikkerhetskritiske forhold i forbindelse med vegdekkeprosjekter. Saken var avgrenset til to asfaltkontrakter i Aust-Agder og seks kontrakter i Buskerud for 2013.

Vegtilsynet undersøkte i hvilken grad styring og oppfølging sikret at trafikkfarlige forhold ikke blir etablert eller forverret ved gjennomføringen av et vegdekkeprosjekt. Det ble blant annet sett på bruken av kvalitetssystemet, og om prosjekteier og prosjektleder har brukt de styrende dokumentene som prosjektbestilling, prosjektstyringsplan og kvalitetsplan.

Vegtilsynet undersøkte også hvilke risikovurderinger som har vært gjort i forbindelse med vegdekkeprosjektene, og hvordan vegdekkeprosjektene går frem for å sikre at sikkerhetskritiske forhold, som f.eks. lavt rekkverk, friksjon og tverrfall blir vurdert i forbindelse med dekkelegging.

Tilsynet har vist at kvalitetssystemet ikke benyttes, og at det ikke utarbeides styrende dokumenter som skal sikre kvalitet i vegdekkeprosjektene.

Tilsynet har også vist at det mangler tydelige rutiner for hvordan sikkerhetskritiske forhold som etableres eller forverres i forbindelse med vegdekkeprosjekt skal identifiseres, vurderes og håndteres, og det er ikke tydeliggjort hvem som har ansvar for at dette gjøres.

Konsekvensen kan være at trafikkfarlige forhold ikke blir utbedret etter intensjonene, eller at nye farlige forhold blir etablert.

2013/05 Håndtering av risiko for værrelaterte hendelser i veginfrastrukturen

Vegtilsynet undersøkte om Statens vegvesen, Region nord planlegger med tanke på klimaendringer. Funn i 20 planer, hovedsakelig på europavegnettet, viser at godkjente planer med tilhørende underlag som fagrapporter, i liten grad tar høyde for klimaendringer. Resultat fra risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) er kort beskrevet i planbeskrivelsen, men kun fem av 20 godkjente planer kan dokumentere selve analysen. Noen planer har svært kort beskrivelse og viser kun til historikk som «[...] Det er ikke registrert skred eller rasfare». Videre er det stor variasjon i metodisk tilnærming. Ingen av de 20 planene hadde gjennomført vurdering av klimaendringer i henhold til metodikk i rapport fra Vegdirektoratet.

Videre viste tilsynet at det var mangler i utarbeidelse av styrende dokument. Elleve av 20 planer manglet prosjektbestilling, tolv av 20 planer manglet prosjektstyringsplan, og 15 av 20 prosjekt manglet kvalitetsplan. Det var ikke gjort vurderinger om prosjektene var omfattet av vegsikkerhetsforskriften eller ivaretatt krav til konsekvensanalyse eller revisjon av plan. Konsekvensen kan være at planene ikke er robuste nok for å håndtere framtidige klimautfordringer.

2014/01 Implementering av vegsikkerhetsforskriften og tunnelsikkerhetsforskriften

Vegtilsynet undersøkte hvilken grad kravene i vegsikkerhetsforskriften og tunnelsikkerhetsforskriften er implementert i Statens vegvesen sitt styringssystem, og hvordan de blir fulgt opp.

Vegsikkerhetsforskriften

Tilsynet viste at det på flere punkt er uklart hvordan forskriften skal tolkes og praktiseres, og at Statens vegvesen i varierende grad har klart å implementere forskriften i styringssystemet. Noen av funnene i rapporten:

- Det er ikke tilstrekkelig tydeliggjort i styringssystemet hvordan en trafikksikkerhetsmessig konsekvensanalyse skal gjennomføres.
- Framstillingen av trafikksikkerhetsrevisjon i styringssystemet samsvarer ikke fullt ut med kravene i forskriften og retningslinjene.
- Det er ikke tilstrekkelig tydeliggjort i styringssystemet hvordan en skal prioritere og velge ut vegstrekninger for vurdering av en ekspertgruppe i samband med rangering av vegnettet. Videre framstår det som uavklart hva en vurdering av en ekspertgruppe er, i forhold til andre typer undersøkelser og inspeksjoner.
- Det er ikke tatt stilling til hvordan sikkerhetsinspeksjoner skal gjennomføres, hverken når det gjelder hva som skal inspiseres, hvordan og når.
- Ulykkesrapporter ikke er utarbeidet.
- Tilsynspart har i liten grad bedt om tilbakemelding fra regionene på om forskriften blir forstått og gjennomført. Implementeringen av forskriften er ikke evaluert.

I tilsynsrapporten ble det påpekt at det er tre år siden forskriften tredde i kraft, og to år siden retningslinjene og rundskrivet ble sendt til regionene.

Tunnelsikkerhetsforskriften

Tilsynet viste at forskriften i all hovedsak er søkt implementert gjennom *Håndbok R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler*. Håndboka er en «prøveversjon» fra 2006, som tilsynspart opplyste om og tilsynet viste at inneholdt feil og er utdatert. Vegtilsynet trakk særlig fram følgende forhold:

- Det blir brukt ulike begrep om samme forhold i styringssystemet.
- Metoden for å gjennomføre inspeksjon etter § 9 er ikke tydelig beskrevet i styringssystemet.
- Veilederen til gjennomføring av risikoanalyse etter § 10 er ikke en del av prosessene med tilhørende krav- og hjelpedokument.
- Det foreligger ikke et tilstrekkelig system for å følge opp at rapporter om hendelser i tunneler blir utarbeidet

2014/03 Arbeidsvarsling – varsling og sikring av arbeid på og ved veg

I denne saken undersøkte Vegtilsynet om Statens vegvesen, Region vest tar ansvar for sikker arbeidsvarsling. Tilsynet viste at det er svakheter i kvalitetskontrollen og i rutinene ved godkjenning av planer, og at det er gjennomført få kontroller. Regelverket oppleves som uklart når det gjelder kriterier for hva som er en tilfredsstillende plan, og det gjennomføres ikke kontroll av entreprenørens kompetanse i tilstrekkelig grad. Videre er det stor variasjon på hvilke kriterier som skal ligge til grunn for utvelgelse av planer/områder for kontroll. Tilsynet viste videre at i flere tilfeller avviker forholdene på arbeidsområdet med godkjent arbeidsvarslingsplan, og at forholdene på arbeidsområdet i flere tilfeller avviker fra krav i *N301 Arbeid på og ved veg*. Videre ble det observert at avvik etter kontroll var merket som lukket, når det ikke var utbedret.

2014/04 Avviks- og fraviksbehandling i reguleringsplanfasen

Tilsynssaken tok for seg hvordan Statens vegvesen, Region midt, sikret kvalitet i reguleringsplaner, og gjennom dette arbeidet hindrer at planene blir vedtatt med avvik som ikke er håndtert gjennom enten å rette dem opp, eller ved søknad om fravik fra normalene.

Slik systemet for utarbeiding av planforslag er gitt i Statens vegvesen sin prosess, skal ulike barrierer hindre at avvik oppstår både i reguleringsplanfasen og senere i byggefasen. Barrierene skal fastsettes i styrende dokument. Slike barrierer kan være planmøter, kontroller og trafikksikkerhetsrevisjon av planer før de blir vedtatt. Tilsynet rettet seg mot Region midt, og omfattet ni reguleringsplaner som ble vedtatt fram til juni 2014.

Tilsynet viste at styrende dokument blir utarbeidet, men det går ikke alltid fram hvilke kontroller som skal utføres. Manglende planlegging av kontroller, viste igjen i antall gjennomførte trafikksikkerhetsrevisjoner av planer. Tilsynet avdekket at kun er gjennomført trafikksikkerhetsrevisjon på tre av ni reguleringsplaner. Videre viste tilsynet at alle avvik fra krav i normaler ikke blir behandlet, og at to godkjente reguleringsplaner inneholdt avvik fra krav i normaler. Vegtilsynet konkluderer med at Region midt ikke sikrer at alle avvik blir avdekket. Videre konkluderte Vegtilsynet med at prosessen for fravikssøknad fra normaler blir fulgt. Det ble søkt om to fravik i de ni reguleringsplanene som tilsynet omfattet.

Annen tilsynsrelatert virksomhet

Vegtilsynet har flere verktøy for påvirkning av Statens vegvesen. Først og fremst foregår den ved planlegging, varsling og gjennomføring av tilsyn, og i kommunikasjon om tilrådninger og de krav som er satt til oppfølging. Men Vegtilsynet ser også behov for tettere kontakt med tilsynspart for å komme fram til en felles risikoforståelse.

Vegtilsynet har deltatt på tverrfaglig seminar med andre transporttilsyn, der risikobasert utvalg av tilsynssaker var tema. Vegtilsynet har i 2014 opplevd det som nyttig med bedre erfaringsdeling mellom ulike tilsyn, og har også sett behovet for enkelte tverrgående prinsipper og retningslinjer blant annet når det gjelder metodikk.

Tilrådninger fra Statens havarikommisjon for transport, veg

Det inngår også i instruksen til Vegtilsynet å komme med uttale til de rapportene fra Statens havarikommisjon for transport, veg som har å gjøre med trafikkulykker på vegen. Vegtilsynet skal vurdere hvordan sikkerhetstilrådingene står i forhold til tilsynsprogrammet. Vegtilsynet har mottatt én relevant rapport i 2014 og kommet med uttalelse om den.

AKTIV PÅDRIVER

Som aktiv pådriver skal Vegtilsynet informere om virksomheten, foreslå endringer i regelverk dersom det er nødvendig, ta initiativ til FoU-arbeid og delta i internasjonalt arbeid som har verdi for Vegtilsynets arbeid.

Informere om Vegtilsynets ansvarsområde

Målet for Vegtilsynet er å kommunisere målrettet og tydelig.

Vegtilsynet har i samsvar med utarbeidet kommunikasjonsplan brukt tid på å informere om Vegtilsynets rolle, oppgaver og tilsynssaker. Vegtilsynet har holdt faglige innlegg på nordisk konferanse i regi av Nordisk Vegforum og på årsmøter og konferanser i regi av ulike interessegrupper. Videre har Vegtilsynet møtt myndighet og ulike aktører i Sverige som arbeider med trafikksikkerhet.

Når det gjelder målet om å kommuniserer målrettet, så innebærer det først og fremst å ha god kommunikasjon med de viktigste interessegruppene, som tilsynspart, fagmiljøer og interesseorganisasjoner.

Vegtilsynets oppfatning er at man lykkes med dette, men ønsker å gjennomføre en ekstern evaluering i form av en undersøkelse i 2015.

Tilbakemeldinger og Vegtilsynets generelle inntrykk er at det er opparbeidet en forståelse for tilsynets oppgaver og rolle, blant interessenter og tilsynspart.

Tilsynssakene har hatt god dekning i ulike fagpublikasjoner og medier knyttet til interesseorganisasjonene.

Foreslå endringer i regelverk

Målet er å avdekke svakheter i regelverket, basert på funn i tilsynssaker. Vegtilsynet vil også bidra til utvikling av et overordnet risikobasert lovverk innen veg.

Behov for endring av regelverket blir vurdert etter hver tilsynssak, basert på evalueringsrapporter. I rapportene evalueres tilsynskriteriene som er benyttet i aktuell tilsynssak for å avdekke svakheter/mangler ved eksisterende regelverk, og det gis en vurdering av hvorvidt det er behov for endringsforslag. Rapportene viser at det først og fremst er behov for opprydding i Statens vegvesen sitt styringssystem. Svakheter er knyttet til logikk og letthet med å finne fram til krav, og samsvar mellom håndbøker og prosesser i kvalitetssystemet.

Det er gjennomført et utredningsarbeid for å vurdere behov for en forskrift om

sikkerhetsstyring for Statens vegvesen. Dette arbeidet er nærmere beskrevet under avsnittet om FoU-oppgaver for Vegtilsynet.

Internasjonalt arbeid

Målet er å bidra til utvikling av internasjonale standarder, krav og regelverk knyttet til sikkerhet i vegen og sikkerhetsstyring, og bidra i utvikling av internasjonal tilsyns-metodikk innen vegsektoren.

Vegtilsynet har i samsvar med utarbeidet aktivitetsplan i 2014 møtt nordiske interessentgrupper. Det vært avholdt møte med Trafikverket, Transportstyrelsen, Svensk Provning, Næringsdepartement i Sverige og Volvo, for å få informasjon om deres rolle og arbeid med å skape et sikkert vegtransportsystem. Transportstyrelsen fører tilsyn med om Trafikverket følger krav i Vegsikkerhetsforskriften og Tunnelforskriften, og fortalte i møtet om deres erfaring med tilsyn og Trafikkverkets oppfølging av forskriftene.

Vegtilsynet har i 2014 deltatt i gruppen for implementering av *ISO 39001 Styrings-systemer for trafiksikkerhet*. Den internasjonale standarden skal bidra til å forebygge alvorlige hendelser i trafikken, og er et verktøy for å bygge sikkerhetskultur i en virksomhet ved å beskrive hva som krevers av et styringssystem for vegtrafiksikkerhet.

FoU-virksomhet

Målet er å bli et bedre og mer effektivt tilsyn, bidra til felles tilnærming av tilsynsvirksomhet innen transportsektoren og støtte opp under nullvisjonens systemtankegang.

Vegtilsynet har i 2014 gjennomført to FoU-prosjekter:

SINTEF har ferdigstilt en rapport med tittel: *Metode for vurdering av effekten av Vegtilsynets virksomhet*. Prosjektet eies av Vegtilsynet, med SINTEF og IRIS som utførende partnere. Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med Statens helsetilsyn, og hadde som hovedmål å etablere et metodisk rammeverk som Vegtilsynet kan benytte for å rapportere effekter av sin virksomhet. Rapporten foreslår bruk av tre nivåer og sett av indikatorer. Det første nivået gjelder Vegtilsynets aktiviteter. Det andre indikatorsettet kartlegger Statens vegvesens aktiviteter og prioriteringer innenfor sik-

kerhetsstyring og praksis når det gjelder utbygging, drift og vedlikehold. Det tredje indikatorsettet skal gjenspeile hvordan Statens vegvesens ansatte vurderer og analyserer risiko, og hvordan utviklingen er for risikonivået på det norske vegnettet.

Vegtilsynet vil i 2015 nytte metoden for vurdering av effekten av Vegtilsynets virksomhet.

Den andre FoU-oppgaven utføres i samarbeid med Lloyd's Register Consulting, og har tittelen: *Vurdering av behov for og forslag om forskrift for styring av sikkerheten på riksvegnettet*. Sluttrapport ble publisert ultimo 2014. En anbefaling i rapporten er følgende:

LR Consulting vurderer vegsektoren til å ligge noe etter andre bransjer i forhold til å implementere spesielt de overordnede prinsipper for sikkerhetsstyring. Samtidig som at bransjen gjennomfører omfattende prosesser med mål- og resultatstyring og risikokartlegging og analyser, ser vi et hull i forhold til å beskrive den overordnede sammenhengen og samspillet mellom alle aktivitetene. Et forskriftskrav om at det skal utøves sikkerhetsstyring for å opprettholde og om nødvendig forbedre sikkerheten i vegsektoren, kan være et tiltak for å fremskynde utviklingen.

Vegtilsynet vil i 2015 fremme forslaget om ny forskrift for Statens vegvesen.

EVALUERINGER OG BRUKERUNDERSØKELSER

Tilsynspart får mulighet til å evaluere opplevelsen av hver tilsynssak i form av en spørreundersøkelse som kartlegger tilsynspart opplever nytte av tilsynet, Vegtilsynets kompetanse med mer. Resultatene er varierende, men hovedsakelig viser disse at Vegtilsynet blir oppfattet som faglig kompetente og at tilsynssakene oppleves som relevante.

Styring og kontroll

Risikovurdering

Risikoanalysen for 2014 viste at hovedutfordringen for tilsynet var knyttet til om kvalitet på tilsynssakene er god nok for å oppnå den grad av legitimitet som er nødvendig for å oppnå endring hos tilsynspart. Forståelse av problemet som Vegtilsynet adresserer, oppfattelse av at tilsynets rapporter og tilrådninger er relevante, er avgjørende for hvilke effekter Vegtilsynet vil få.

Det er risiko knyttet til å rekruttere og beholde kompetanse. Vegtilsynet er en liten etat og derfor sårbar for sykdom og fravær. Endringer i arbeidssituasjonen for de ansatte kan utfordre framdriften i tilsynsprogrammet. Situasjonen er likevel stabil.

Tiltak for å redusere risiko

Erfaringene og tilbakemeldingene så langt tyder på at Vegtilsynet blir oppfattet som faglig kompetente, og at tilsynssakene er relevante. For å redusere risikoen jobber Vegtilsynet kontinuerlig med å forbedre eget kvalitetssystem og kommunikasjon med tilsynspart.

Vegtilsynet har i 2014 fortsatt arbeidet med å få et enda bedre kunnskapsgrunnlag til å velge ut tilsynssaker. Det er satt inn ressurser på utvikling av en risiko- og vesentlighetsvurdering for veginfrastrukturen, og på den måten lage et tilsynsprogram som er i tråd med de hovedutfordringer som framkommer av overordnede dokumenter i vegsektoren, samt funn i relevante forskningsrapporter og utredninger.

Det har i 2014 gjort flere tiltak innen kompetanseheving og kvalitetssikring for å håndtere denne risikoen.

Administrative forhold

Målet er å ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø, og gode prosesser og kultur for læring og fornying.

Det er utarbeidet egen aktivitetsplan for å sikre læring, fornying og utvikling. Aktivitetsplanen inneholder også krav til kurs for nye tilsette og kompetanse- og utviklingstiltak for alle medarbeiderne i Vegtilsynet.

Det er avholdt medarbeidersamtaler og oppfølgingsamtaler. Det er ikke gjennomført andre medarbeiderundersøkelser i 2014.

Rekruttering og bemanning

I følge *St.prp. 1S 2011–2012*, skal Vegtilsynet bemannes med fem til ti personer. Ved årsslutt var det ni ansatte i Vegtilsynet. Én har sluttet i løpet av 2014, og én ny er ansatt.

Vegtilsynet har ved årsslutt 2014 fått økt bemanningsrammen med to nye stillinger.

Inkluderende arbeidsliv

Vegtilsynet har avtale om et mer inkluderende arbeidsliv (IA avtale). Det er i 2014 iverksatt flere tiltak i samsvar med IA-avtalen.

Sykefraværet i Vegtilsynet i 2014 var på to prosent. Resultatmål i avtaleperioden er å holde sykefraværet under fire prosent. Tilsynet har i 2014 gjort flere tiltak for å holde et lavt sykefravær.

Ansatte i tilsynet får etter anbefaling fra fysioterapeut fra bedriftshelsetjenesten, tilpasset sin arbeidsplass ved innkjøp av anbefalt utstyr. Kontorlokalene har adgang med heis og er ellers universelt utformet.

Tilsynet har rutiner for håndtering av mobbing og trakassering.

Likestilling og diskriminering

Vegtilsynet vektlegger jevn kjønns- og aldersfordeling.

Kjønns- og aldersfordelingen i Vegtilsynet er tilfredsstillende.

Pr 31.12.14 er det 4 (44%) kvinner og 5 (56%) menn tilsatt i Vegtilsynet.

Gjennomsnittlig alder er 44 år, hvorav snittalder på kvinner er 40 år og menn 47 år.

Arkiv og offentliggjøring av data

Tilsynet bruker tjenesten offentlig elektronisk postjournal (OEP). Et utvalg av dokumenter publiseres på tilsynets hjemmeside. Alle tilsynsrapporter er offentlige og blir publisert på tilsynets hjemmeside.

Årsregnskap

Post 26 Vegtilsynet. Disponibelt beløp for 2014 var 13,775 mill. kroner.

Tabellen under viser den økonomiske situasjonen for Vegtilsynet. Alle tall er i tusen kroner. Avvik viser differansen mellom disponibelt beløp og regnskap, og minus-tegnet (-) indikerer mindreforbruk.

Utgiftspost		Disponibelt beløp 2014	Regnskap 2014	Avvik
50–59	Personal	6325	6520	195
60–69 (-67)	Kontordrift ekskl. fremmedtjenester	1820	1453	-367
67–67	Fremmedtjenester	3100	2571	-529
70–79	Annen driftskostnad	480	540	60
30–39 80–89	Interne poster	2050	900	-1150
	Sum	13775	11984	-1719

Avviksforklaring

Avviket skyldes hovedsakelig mindre utgifter på interne poster som består av administrasjonskostnader til Statens vegvesen og kjøp av administrative tjenester. Det er også mindre utgifter på underpost kontordrift. Dette skyldes at avtale om leie av to av tre leiligheter for Vegtilsynets tilsette ble avsluttet, da behovet for å leie dem ikke lenger var tilstede. I tillegg ble leieutgifter for kontorlokaler for første kvartal 2014 belastet 2013 regnskapet. 2014 regnskapet inkluderer kun leieutgifter for kontorlokaler for andre, tredje og fjerde kvartal 2014.

Avtaler som forplikter utover budsjettåret

Vegtilsynet har fire avtaler som forplikter utover budsjettåret.

En av avtalene gjelder leie av kontorlokaler, renhold og parkering. I tillegg leier Vegtilsynet en leilighet for utleie til Vegtilsynets tilsatte. Vegtilsynet har også avtale om service på Vegtilsynets tjenestebil. Den fjerde avtalen gjelder drift av Vegtilsynets interne tilsynsdatabase.

Forpliktelser	Forpliktelser 2014 (mill.kr)	Forpliktelser 2014 (mill.kr)	Avtalens totalverdi (1.1.2014-opphørsdato) (mill.kr)
Tjenesteavtaler	0,2	0,2	0,4
Leieavtaler	1,3	1,3	9
Sum	1,5	1,5	9,4

Vedlegg 1: Tiltrådingar i avgitte tilsynsrapporter i 2014

Sak: 2013-03 Ivaretaking av mjuke trafikanter i reguleringsplanfasen

---

Tiltråding 2013-03 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, region midt gjennomfører tiltak for å sikre at dei styrande dokumenta vert etablert og nytta i reguleringsplanfasen i samsvar med krav, både for planar under arbeid og framtidige planprosjekt.

Tiltråding 2013-03 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, region midt gjennomfører tiltak for å betre rutinane for dokumentstyring og for å sikre at rutinane vert følgt.

Tiltråding 2013-03 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, region midt gjennomfører tiltak som sikrar at vegsikkerheitsforskrifta vert implementert.

Sak: 2013-04 Håndtering av sikkerheitskritiske forhold i forbindelse med vegdekkeprosjekt

---

Tiltrådning 2013-04 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør gjennomfører tiltak for å sikre at kvalitetssystemet blir fulgt i forbindelse med vegdekkeprosjekt.

Tiltrådning 2013-04 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region sør gjennomfører tiltak som sikrer at sikkerheitskritiske forhold ikke etableres eller forverres i forbindelse med vegdekkeprosjekt.

Sak: 2013-05 Håndtering av risiko for værrelaterte hendelser i veginfrastrukturen

---

Tilråding 2013-05 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region nord gjennomfører tiltak for å sikre eins gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalysar og at risiko for værrelaterte hendingar vert identifisert og vurdert reguleringsplanfasen.

Tilråding 2013-05 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region nord gjennomfører tiltak for å sikre at dei styrande dokumenta vert utarbeidd og nytta i reguleringsplanfasen i samsvar med krav, både for planar under arbeid og i framtidige planprosjekt.

Sak: 2014-03 Arbeidsvarsling – varsling og sikring av arbeid på og ved veg

---

Tilråding 2014-03 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region vest sikrar at krav til behandling og godkjenning av arbeidsvarslingsplanar og for oppfølging av avvik etter gjennomførte kontrollar blir forstått og etterlevd.

Tilråding 2014-03 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region vest sikrar at tal gjennomførte kontrollar er i samsvar med overordna krav og føringar.

Tilråding 2014-03 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region vest sikrar at loggbøker vert etterspurt og arkivert for alle arbeidsvarslingsplanar.

Vegsikkerhetsforskrifta

Vegtilsynet har fått informasjon om, og avklaring på, korleis Statens vegvesen har implementert vegsikkerhetsforskrifta i styringssystemet og korleis forskrifta blir følgt opp.

Tilsynet har vist at det på fleire punkt er uklart korleis forskrifta skal tolkast og praktiserast, og at Statens vegvesen i varierende grad har klart å implementere forskrifta i styringssystemet. Etter Vegtilsynet sitt syn, skuldast dette i hovudsak at NA-Rundskriv nr. 12/2012 ikkje i tilstrekkeleg grad avklarar forholdet mellom forskrift og retningslinjer på eine sida og kvalitetssystemet med krav- og hjelpedokument på andre sida. Vegtilsynet vil særleg trekke fram følgande forhold som ligg til grunn for tilrådingane:

- Omgrep er ikkje tydeleg definert i styringssystemet. Manglande definisjonar og avklaringar kan føre til ulik tolking og praktisering av krava.
- Føringane som er gitt i rundskrivet om § 2 kan sjå ut til å legge til grunn ei for snever tolking av omgrepet «vegprosjekt».
- Det er ikkje tilstrekkeleg tydeleggjort i styringssystemet korleis ei trafikkisikkerhetsmessig konsekvensanalyse skal gjennomførast, jf. § 3.
- Framstillinga av trafikkisikkerhetsrevisjon i styringssystemet samsvarar ikkje fullt ut med krava i forskrifta og retningslinjene, jf. § 4.
- Det er ikkje tilstrekkeleg tydeleggjort i styringssystemet korleis ein skal prioritere og velge ut vegstrekningar for vurdering av ei ekspertgruppe i samband med rangering av vegnettet etter § 5. Vidare framstår det som uavklart kva ei vurdering av ei ekspertgruppe er, i forhold til andre typar undersøkingar og inspeksjonar.
- Det er ikkje tatt stilling kva som ligg i kva ein sikkerheitsinspeksjon, jf. § 6.
- Tilsynspart har i lita grad bedt om tilbakemelding frå regionane på om forskrifta vert forstått og gjennomført. Implementeringa av forskrifta er ikkje evaluert.

I oktober er det gått tre år sidan forskrifta tredde i kraft og det er nærare to år sidan retningslinjene og rundskrivet vart sendt til regionane. I rundskrivet står det at det vert «viktig å få erfaring med hva den fulle iverksettelsen innebærer: metodisk, av ressursbruk og resultater». Vidare er det i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet 2014–2017 uttalt at «Statens vegvesen vil følge opp vegsikkerhetsforskriften, og vil i løpet av planperioden evaluere erfaringene med forskriften», jf. tiltak nr. 77. Ei evaluering vil etter det Vegtilsynet kan sjå vera viktig både for å kunne vurdere verkeområde og for å kunne rettleie og sikre seg at regionane har forstått oppgåvene som er tillagt dei.

Tilråding 2014-01 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Vegdirektoratet ved Veg- og transportavdelingen gjennomfører tiltak for å sikre at forskrifta blir tydeleggjort i styringssystemet. Me ber særleg om tilbakemelding på punkta over.

Tilråding 2014-01 nr. 2

Vegtilsynet tilrår at Vegdirektoratet ved Veg- og transportavdelingen gjennomfører tiltak for å sikre at regionane forstår og etterlever krava i vegsikkerhetsforskrifta.

Tunnelsikkerhetsforskrifta

Vegtilsynet har fått informasjon om og avklaring på korleis Statens vegvesen har implementert tunnelsikkerhetsforskrifta i styringssystemet og korleis forskrifta blir følgt opp. Vegtilsynet oppfattar at forskrifta i stor grad er gjenspegla i styringssystemet.

Forskrifta er i all hovudsak søkt implementert gjennom Håndbok R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler. Handboka er ein «prøveversjon» frå 2006, som tilsyns-part opplyser om og tilsynet har vist at inneheld feil og er utdatert. I tillegg har ein utvikla, og framleis held på å utvikle, prosessar i kvalitetssystemet. Vegtilsynet vil særleg trekke fram følgande forhold som ligg til grunn for tilrådinga:

- Det vert brukt ulike omgrep om same forhold i styringssystemet.
- Metoden for å gjennomføre inspeksjon etter § 9 er ikkje tydeleg beskrive i styringssystemet.
- Rettleiaren til gjennomføring av risikoanalyse etter § 10 er ikkje ein del av prosessane med tilhøyrande krav- og hjelpedokument.
- Det føreligg ikkje eit tilstrekkeleg system for å følgje opp at rapporter etter § 15 vert utarbeidd.

Tilråding 2014-01 nr. 3

Vegtilsynet tilrår at Vegdirektoratet ved Veg- og transportavdelingen gjennomfører tiltak for å sikre at forskrifta blir tydeleggjort i styringssystemet. Me ber særleg om tilbakemelding på punkta over.

Sak: 2014-04 Avviks- og fråviksbehandling i reguleringsplanfasen

---

Tilråding 2014-04 nr. 1

Vegtilsynet tilrår at Statens vegvesen, Region midt gjennomfører tiltak for å sikre riktig kvalitet i dei prosjekta som ikkje har trafikksikkerheitsrevisjon i reguleringsplanfasen.

Sporasfaltering på E6 i Rygge. Foto: Håkon Aurlien